

قم دیروز و امروز

راهنمای جامع استان قم

رسول خامه یار

خامه یار، رسول
قم دیروز و امروز: راهنمای جامع استان قم / رسول خامه یار. --- قم:
رهپویان، ۱۳۸۴.
[۶۳۷]ص: مصور (رنگی)

ISBN: 964-96140-9-5

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه: ص [۶۱۷] - ۶۲۱.

۱. قم، الف. عنوان. ب. عنوان: راهنمای جامع استان قم.
DSR ۳۱۱۳/م۷۵
۹۵۵/۱۲۸۵
کتابخانه ملی ایران
م۸۴-۱۹۸۵۴

قم دیروز و امروز - راهنمای جامع استان قم

نگارنده	: رسول خامه یار
ناشر	: رهپویان
طراح جلد و صفحات	: سید مهدی موسوی
نرم افزار رایانه	: بشری خامه یار، طاهره رافعی
شمارگان	: ۳۰۰۰ جلد
قیمت	: ۴۰۰۰۰ ریال
چاپ	: کوثر
نوبت چاپ	: اول - تابستان ۱۳۸۴
شابک	: ۹۶۴-۹۶۱۴۰-۹-۵

نشانی: قم - میدان شهید آیت الله مطهری، خیابان شهیدان پورزند (هدف)، پلاک ۱۲۰

تلفکس: ۶۶۲۶۸۲۶ - همراه: ۰۹۱۲۲۵۳۱۸۸۹

پست الکترونیک: e_rahpooyan @ yahoo.com

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۱۳	□ مقدمه
----	---------

□ احادیث و روایات درباره حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و شهر قم

۱۹	جایگاه حضرت فاطمه معصومه علیها السلام در احادیث
۲۰	احادیث روایت شده از ائمه طاهرين علیهم السلام درباره حضرت فاطمه معصومه علیها السلام
۲۲	احادیث روایت شده از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه طاهرين علیهم السلام درباره شهر و مردم قم

□ قم در نگاه بزرگان

۳۷	امام خمینی رهبر
۳۸	مقام معظم رهبری
۴۲	مرحوم محدث قمی
۴۲	آیت الله عبدالله جوادی آملی
۴۳	حجة الاسلام والمسلمین سید محمد خاتمی

□ گلچینی از اشعار سروده شده درباره حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و شهر قم

۴۷	بارگاه رفیع فاطمی
۴۹	زیبید اگر خاک قم به عرش کند فخر
۵۰	تاج دارد شهر قم گویی به سر
۵۱	آمده ام به شهر قم

۵۲		نگین قم
۵۳		روی امید جمله عالم این در است.....
۵۴		دخت خورشید
۵۴		فاطمه ثانی
۵۶		حبیبه حق
۵۶		گل گلشن فاطمی
۵۷		لطف بی انتها
۵۸		حریم خدا

□ زندگانی و آداب زیارت حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام)

۶۱		زندگانی حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام)
۶۴		آداب زیارت حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام)
۶۶		زیارت نامه حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام)

□ پیشینه تاریخی و تحولات مهم آستانه مقدسه حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام)

۷۱		آستانه مقدسه
۷۲		مرقد مطهر
۷۹		ضریح مطهر
۷۹		حرم مطهر
۸۱		مساجد حرم مطهر
۸۲		رواق ها
۸۳		ایوان ها
۸۵		صحن ها
۸۶		گنبد
۸۸		گلدسته ها
۸۹		موقوفات

۹۰	تولیت و واحدهای حرم مطهر
----	--------------------------------

□ پیشینه تاریخی، آثار، ابنیه و اماکن زیارتی، سیاحتی، دیدنی و تفریحی

۹۵	پیشینه تاریخی
۱۰۴	القاب
۱۰۵	آثار تاریخی
۱۲۲	گذرهای قدیمی و معروف
۱۲۳	سراهای قدیمی و معروف
۱۲۳	محله‌های قدیمی و معروف
۱۲۳	شهرک‌ها و محله‌های جدید
۱۲۴	پل‌ها قدیم و جدید
۱۲۶	امام‌زادگان
۱۵۴	مزار شهدا و گورستان‌ها
۱۵۶	اماکن سیاحتی و دیدنی
۱۵۹	بوستان‌ها و فضاهای سبز
۱۶۴	سینماها و تالارهای نمایش
۱۶۶	ورزشگاه‌ها و مراکز تربیت بدنی

□ شخصیت‌های مذهبی، سیاسی، اجتماعی و...

۱۷۵	دفاتر و بیوت آیات عظام و علمای اعلام
۱۷۷	ائمه جمعه
۱۷۷	نمایندگان مردم قم در مجلس خبرگان رهبری
۱۷۸	نمایندگان مردم قم در مجلس شورای اسلامی
۱۸۰	ترکیب اولین شورای اسلامی شهر
۱۸۰	ترکیب دومین شورای اسلامی شهر
۱۸۱	مسئولین و نامداران شهید نهضت اسلامی و جنگ تحمیلی مدفون در قم

۱۸۹	سرداران شهید استان
۱۹۰	برخی از علماء و بزرگان مدفون در قم
۲۱۰	سیاستمداران و مشاهیر مدفون در قم

□ موقعیت دینی، فرهنگی، علمی و تحقیقاتی

۲۱۷	مساجد
۲۴۴	حسینیه‌ها و تکیه‌ها
۲۴۷	مدارس علوم دینی
۲۴۹	مدارس علمیه برادران
۲۵۶	سایر مدارس علوم دینی
۲۵۹	مدارس علمیه خواهران
۲۶۲	دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها، مدارس عالی
۲۷۰	مدارس
۳۰۲	مراکز تربیت معلم
۳۰۶	مهد کودک
۳۰۷	مؤسسات قرآنی
۳۱۰	مراکز حوزوی
۳۱۰	مؤسسات و مراکز علمی، تحقیقاتی، پژوهشی و فرهنگی
۳۳۷	مؤسسات رایانه‌ای
۳۴۲	کانون‌ها و مراکز فرهنگی، هنری، فنی و حرفه‌ای
۳۴۷	کتابخانه‌ها
۳۷۶	مطبوعات و نشریات
۴۰۳	نمایندگی رسانه‌ها و مطبوعات
۴۰۴	ناشران
۴۲۷	لیتوگرافی‌ها
۴۲۸	چاپخانه‌ها

۴۳۲	چاپخانه های سیلک
۴۳۳	صحافی ها

□ موقعیت جغرافیایی طبیعی، اکولوژی، انسانی و اجتماعی

۴۳۹	مساحت و حدود
۴۳۹	موقعیت ارتباطی و فاصله با شهرهای مجاور
۴۴۰	ترکیب های راه های موجود در استان
۴۴۰	طول و عرض جغرافیایی
۴۴۰	نوع خاک
۴۴۰	مشخصات بیابان و کویر
۴۴۱	کانون های بحرانی فرسایش بادی
۴۴۱	کوه ها
۴۵۵	دریاچه ها و رودخانه ها
۴۵۹	آب آشامیدنی و منابع آب های زیرزمینی
۴۵۹	تقسیمات استان
۴۶۴	جغرافیای اجتماعی
۴۶۵	وضعیت تحصیل جوانان و میزان بی سوادی
۴۶۶	دین و مذهب مردم
۴۶۶	شغل مردم
۴۶۶	غذاهای محلی

□ موقعیت کشاورزی و دامپروری و بیولوژیکی

۴۷۰	گونه های گیاهی
۴۷۰	گونه های جانوری
۴۷۰	شکارگاه ها
۴۷۱	مناطق بیلاقی

مراتع	۴۷۱
دامپروری	۴۷۳
کشاورزی	۴۷۹

□ موقعیت اقتصادی، صنایع و معادن

شهرک‌های صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی	۴۸۳
صنایع استان	۴۸۷
صنایع دستی، سوغات و اقلام صادراتی	۵۱۵
معادن	۵۱۶
شرکت‌های تعاونی	۵۱۷

□ بهداشت و درمان

وضعیت بهداشت و درمان در یک قرن پیش در قم	۵۲۱
بیمارستان‌ها	۵۲۲
درمانگاه‌ها و مراکز بهداشتی درمانی	۵۲۵
مراکز توانبخشی، خدمات حمایتی و آسایشگاه‌ها	۵۳۰
مراکز مشاوره	۵۳۷
داروخانه‌ها	۵۳۹
آزمایشگاه‌ها	۵۴۳
رادیولوژی و سونوگرافی	۵۴۴
فیزیوتراپی	۵۴۶
گفتار درمانی، شنوایی شناسی و بازتوانی احتیاد	۵۴۶

□ ادارات، مراکز نظامی، انتظامی، خدماتی و انجمن‌ها و انجمن‌های اصناف و مردمی

تلفن‌های ضروری قم	۵۴۹
کد بخش‌ها، شهرها و روستاهای استان	۵۵۰
ادارات، سازمان‌ها، نهادها و ارگان‌ها	۵۵۲

۵۶۶	نیروی نظامی
۵۶۹	نیروی انتظامی
۵۷۲	شعب مرکزی بیمه
۵۷۲	سریستی بانک‌ها
۵۷۲	صندوق‌ها و مؤسسه‌های قرض الحسنه
۵۷۴	اتحادیه‌های صنفی
۵۸۰	اتحادیه‌های شرکت‌های تعاونی
۵۸۰	فروشگاه‌های تعاونی و زنجیره‌ای
۵۸۱	انجمن‌ها، کانون‌ها و مؤسسات خیریه
۵۸۳	واحدهای صنفی
۵۸۹	واحدهای خدماتی
۵۹۷	□ منابع و مآخذ
۶۰۷	□ عکس‌ها

مقدمه

اهمیت شهر مذهبی و تاریخی قم از گذشته‌های دور تا امروز بر مردم سراسر جهان به خصوص اندیشمندان، ادیبان و شخصیت‌های مذهبی و سیاسی پوشیده و پنهان نبوده است، چه این شهر به عنوان پایگاه علم و تقوا از دیرباز منزل و مأوی متفکران، علما و محدثان شیعی قرار داشته و علم و معرفت در این شهر بالندگی بسیاری پیدا نمود است.

این اهمیت در روند انقلاب شکوهمند اسلامی و پس از آن ابعاد دیگری یافت و این شهر را به یکی از مهمترین شهرهای جهان مطرح کرد و در زمینه‌های مذهبی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و... مورد توجه قرار داد. با توجه به این مهم نگارنده بر آن قرار گرفت تا ضمن معرفی ویژگی‌های تاریخی، مذهبی و فرهنگی این شهر نسبت به راهنمایی شهروندان گرامی و سایر هموطنان عزیز اقدام نماید.

به همین دلیل این مجموعه که طی چند سال تحقیق کتابخانه‌ای و مراجعه مستقیم و غیر مستقیم به اماکن تاریخی، مذهبی و بررسی فعالیت‌های سازمان‌ها، نهادها، ارگان‌ها، مؤسسات و... گردآوری و تألیف گردید، اگر چه نمی‌توان گفت مجموعه خالی از نقص و ایراد است، اما انشاءالله توانسته باشد گام‌های مؤثری در سازندگی و شکوه کشور عزیزمان ایران برداشته باشد و همچنین در شناساندن توانمندی‌های تاریخی، مذهبی، فرهنگی، هنری، اجتماعی، صنعتی و اقتصادی، این استان قدم‌هایی هر چند اندک برداشته باشد و راهنمای مناسبی برای تمام شهروندان، زائران مرقده مطهر حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و گردشگران قرار گیرد. در خاتمه امید است

نقص‌های آن به دیدهٔ اغماض نگریسته شود و خوانندگان ارجمند به خصوص مسؤولین محترم استان با راهنمایی و تماس‌های خود نسبت به رفع نواقص و کاستی‌های آن اقدام کنند و ما را یاری نمایند.

مؤلف

یادآوری چند نکته دربارهٔ این کتاب

- در حد امکان سعی گردیده در این کتاب از واژه‌های فارسی استفاده شود.
- در معرفی اماکن و محل‌ها به مهمترین آن‌ها توجه شده است.
- سعی گردیده نام خیابان‌ها بر اساس نام جدید و مصوب مطرح شود.
- وقایع تاریخی بدون ذکر عنوان، مربوط به تاریخ هجری شمسی است.
- مطالب هر بخش به ترتیب الفبا و یا بر اساس اهمیت آن آورده شده است.
- جهت رعایت حسن اختصار، در نشانی‌ها و ارتباطات از مخفف واژه‌ها استفاده شده است.

علامت اختصار در نشانی‌ها و ارتباطات

ب.	بلوار	و.	روستا
بخ.	بخش	ش.پ.	شناسهٔ پستی
ب.و.	بزرگراه	ص.پ.	صندوق پستی
پ.	پلاک	ک.	کوی
پ.ا.	پست الکترونیک	ک.ش.	کوچه شماره
ت.	تلفن	م.	میدان
ج.	جاده	مح.	محله
خ.	خیابان	ن.ا.	نشانی اینترنت
د.	دورنگار		

نام جدید و قدیم خیابان‌ها

آیت‌الله طالقانی	: آذر	سپاه	: ایستگاه
آیت‌الله مرعشی نجفی رحمته	: ارم	شهدا	: صفائییه
امام خمینی رحمته	: تهران	شهیدان پورزند	: هدف، خاکی
امام موسی صدر	: خاکفرج	شهید فاطمی	: دور شهر
امیرکبیر	: اراک	شهید گائینی	: هشت متری لوله
انقلاب	: چهارمردان	شهید لواسانی	: ساحلی
توحید	: نیروگاه		

نام جدید و قدیم بلوارها

شهید محمد منتظری	: بهار
(۲۵ متری) شهید آیت‌الله صدوقی	: زنبیل آباد